

KULTURELT UTVIKLINGSPROGRAM

HALVÅRSRAPPORT

Vår ref.: 2015/2152-80

Prosjektnavn: Utviklingsmidler til bygningsvernssenteret Voss/Hardanger

Tildelt beløp: 850.000-

1. Kva er utført i perioden?

RAMMER FOR STATUSRAPPORTEN

Prosjektet er gjennomført i henhold til dets overordnede målsetting som i pakt med KUP-programmet er operasjonalisert i tre hovedaktivitetsfelter: kompetanseheving, oppdragsbasert virksomhet og mobilisering/tiltak. På det organisatoriske plan er Bygningsvernssenteret Voss/Hardanger (BVS) en avdeling av Vestnorsk kulturakademi. Daglig leder ble ansatt i oktober 2015. Styringsgruppa hadde sitt første møte i november samme år. Den består av en representant fra fylkeskonservatoren, to fra byggmesterforbundet, to fra museene i området, en fra Universitetet i Bergen og to rådgivere. Leder av gruppe er samtidig styreleder ved Vestnorsk kulturakademi. Det er holdt fem møter i styringsgruppa i året som er gått og det er skrevet en Årsmelding og en mer utførlig Årsrapport som forteller om virksomheten ved BVS fra oppstarten i desember 2014.

OPPDRAGSBASERT VIRKSOMHET

Dette aktivitetsfeltet har tatt mye av tiden. I alt 19 bygg er registrert og tatt i arbeid. I tillegg kommer en rekke henvendelser som BVS etter hvert vil følge opp. Ved oppdragene kan skilles mellom bygg fra før 1800 (de eldste er knyttet til Finnesløftet og Lydvoløftet), bygg fra 1850 og utover og verneverdige bygg fra krigsårene. Ved noen oppdrag bygges det nytt, men på gamlemåten. Følgende prosedyre benyttes ved oppdragene som stammer dels fra offentlige og dels fra private eiere:

- *Kartlegging basert på tilsendt material*
- *Befaring*
- *Prosjektering*
- *Tilrettelegging (blant annet knyttet til søknader og finansiering)*
- *Utføring*

Det blir kontrollert at de fagfolk som brukes har den kompetanse som trengs for at utføringen kan foregå i pakt med gjeldende regelverk for antikvarisk arbeid. Samarbeidet med fylkeskonservatoren og hans stab har vært svært viktig når det gjelder oppdragsbehandlingen.

Kjennetegnende for oppdragene er at de er koblet til kurs. Disse er enten tilrettelagt for håndverkere som trenger bekreftet restaureringskompetanse eller for folk fra de respektive lokalsamfunn som er opptatt av kulturarven, kulturlandskapet og bygg som identitetsmarkører av kulturell identitet.

KOMPETANSHEVING

Selv om oppdragsvirksomheten har tatt mye av tiden har kompetanse og kompetanseheving stått i sentrum for oppmerksomheten. BVS skiller mellom flere satsingsområder.

Kurs- og fagtilbud. Nevnt er kurs koblet til oppdrag. I tillegg kommer kompetansehevede kurs konsentrert om bestemte fagområder. I første år av prosjektperioden er følgende kurs avholdt eller i startgropen:

- *Kurs i høvelbygging*
- *Restaureringskurs/kvernhus*
- *Kurs i bygging av stavkonstruksjoner/stavløe*

- *Restaureringskurs/årestove fra 1590-årene*
- *Materialkunnskap II/påbygningskurs*
- *Skifer og skiferlegging.*

Det er nå blitt satset på å gi kompetansehevingen en systematisk form. Kursene blir da satt opp i en faglig fundert progresjon og sys sammen gjennom et fagtilbud i restaurering som består av fem tredagers samlinger. Opplegget kan startes mot slutten av året og lar seg vekke ved hjelp av studiepoengordningen. Det hele vil bli samordnet med andre kompetansetilbydere som er ute i samme ærend (byggningsvernssentre, fagskoler, museer osv.).

Læringsarenaen. Bachelorprogrammet i tradisjonelt byggehåndverk ved NTNU har opprettet læringsarenaer rundt om i landet for praksisdelen av studiet. Styrelederen for Vestnorsk kulturakademi (VKA) som samtidig er leder av styringsgruppa for Byggningsvernssenteret Voss/Hardanger (BVS), har inngått en avtale med programmet om opprettelse av en læringsarena for Hordaland. Hver læringsarena mottar et visst antall studenter og hvert studieår har sitt fellestema. I studieåret 2016/2017 er temaet stavkonstruksjoner. VKA/BVS er med dette blitt ansvarlig for kompetansehevingen av studentene i samråd med de andre læringsarenaer og programledelsen i Trondheim.

En utfordring som også utfordrer BVS på kompetansefronten! I løpet av våren har derfor en god del av arbeidet ved BVS bestått i tilrettelegging av et opplegg om stavkonstruksjoner, her om stavløer i Vossaregionen. Byggemåten er blitt rekonstruert, kartlegginger er foretatt og forskningsbaserte undersøkelser konsultert. BVS er slik blitt involvert i en kompetansehevingsstrategi for tradisjonelt byggehåndverk på nasjonalt plan.

Yrkesfagene. For et byggningsvernssenter som har blikket rettet framover er yrkesfagene i videregående skole viktig. Der er kjent at mange elever faller fra. Det er i tillegg kjent at interessen for gamle teknikker og byggemåter er tilstede hos dem som velger byggfag i vid betydning. I prosjektperioden har Opplæringsavdelingen i Hordaland fylkeskommune lenge vært en sentral diskusjonspart. Både kompetanseheving av yrkesfaglærere, hospiteringsordningen og det praktiske fordypningsemne for elevene har vært temaer. Dette har i første omgang resultert i et opplegg for yrkesfaglærere innen bygg – og anleggsgag som innbefatter kortere grunnkurs og breiere kurs innen utvalgte fagområder. Det vil nå drøftes blant yrkesfaglærerne i fylket. Planlagt oppstart er i høst. Veien for videre satsing er dermed åpnet.

MOBILISERING/TILTAK

Sosiale medier er i løpet av året systematisk tatt i bruk. Det gis informasjon om det som er på gang ved BVS, om sammenkomster, kurs og oppdragshåndtering. Lokalavisen Hordaland som dekker Vossaregionen og Indre Hardanger skriver jevnlig reportasjer om aktiviteter ved senteret.

Internt er BVS godt i gang med å bygge opp en dokumentasjonsbase i tekst og bilder på bakgrunn av de rapporter som er skrevet fra virksomheten – en påminnelse så å si om de erfaringer som er vunnet, men sikkert også av interesse for andre som er opptatt av bygningsvern. I selve dokumentasjonsarbeidet har verktøysamlingen etter Sjur Nesheim stått sentralt. En grundig registrering har funnet sted, en egen artikkel om hans liv og virke er skrevet på oppdrag av senteret og en større publikasjon er nært forestående.

I løpet av prosjektperioden har BVS fått et ansikt utad. Oppdragene koblet med kurs og annonsering på nett og i lokalaviser har skapt oppmerksomhet blant folk. Det økende antall henvendelser må sees i dette lys. Råd og vink blir gitt, samtidig som den henvises til eksisterende støtteordninger for oppdragsfinansiering. Direkte kontakt med flere kommuner er opprettet, spesielt i slike hvor oppdrag/kurs gjennomføres. De viktigste diskusjonstemaer har vært knyttet til kulturminneplanene og de der foretatte prioriteringer fra kommunenes side.

Fra starten av har det vært et samarbeid med fortidsminneforeningen. Dette er nå blitt formalisert. BVS har fått ansvar for restaurering av Lydvoloftet og for halvårige tilstandsrapporter både for Lydvoloftet og Finnesloftet som skal inneholde forslag om nødvendige vernetiltak. Sammen med foreningen søker BVS nå det nye programmet «Kulturminner for alle» om midler til kurs i tjærebrenning. Produktet skal dekke behov for tjærebrenning i kommende år

Dyktige fagfolk er nødvendig både for oppdragsutføringen og for gjennomføringen av kursoppleggene. Her samarbeider BVS med fagfolk på lokalt og regionalt plan. I tillegg er det nær kontakt med miljøet på Dovre og miljøet rundt Norsk håndverksinstitutt. En breiere kontaktflate er også kommet i stand, nemlig gjennom de tidligere omtalte læringsarenaene. Fagfolk fra ulike arenaer blir grunnet fellestemaene kjent med hverandres kvalifikasjoner på annet vis enn før og kan letter bruke hverandre ved oppdrags- og kursvirksomhet. Dette gjelder for alle læringsarenaene, også altså for BVS.

BVS har tatt initiativ til et fond for bygningsvern på Voss etter mønster av et tilsvarende fond i Hardanger. Det er ikke aktuelt at BVS involverer seg i styre og stell av et slikt fond, med senteret kan fungere som rådgiver i oppbyggingsfasen. Fondsmidlene vil i starten bli brukt i forbindelse med strakstiltak overfor verneverdige bygg som er i ferd med å rase sammen.

2. Status i høve målsetting:

Prosjektets første år er gjennomført i henhold til dets overordnede målsetting som i pakt med KUP-programmet er operasjonalisert i tre hovedaktiviteter (sammenlign sluttrapporten under punkt1). Konkretiseringer og presiseringer har funnet sted, men ingen endringer. Det samme opplegg som er fulgt for første år vil også bli gjort gjeldende for avslutningsåret. Prosjektet er i rute i forhold til planlagt måloppnåelse.

3.Eventuelle avvik i høve prosjektplan / budsjett:

Det har ikke funnet sted avvik i forhold til prosjektplan/budsjett

årsak til avvik:

konsekvensar for prosjektet:

eventuelle korrigerande tiltak / endringar:

4.Andre merknader:

Overgangen fra prosjektering til utføring har ved flere oppdrag tatt lenger tid enn forventet. Dette skyldes at BVS opprettholder kravet om full finansiering før oppstart. Problemet oppstår ved at de beløper som bevilges fra finansieringsinstansene er langt mindre enn de det er søkt om og at det stadig må søkes andre om tilleggsfinansiering. Dette tar tid.

Voss 23.09.2016

Atle Ove Martinussen
Styreleder
(sign.)

Knut Venneslan
Prosjektansvarlig
(sign.)